

AN SCOC

Tomár ó máille, coláirte na mólsgoile, Sailiún, dá cup i n-eagair

Sraith Nua. Leab 5. Uim 3.

Deire-fóghair, 1928.

Dá pişinn a luac.

AR UTÍR

(Shloct Émile Souvergne—"Feallram faoi Shlúinn an Tíge.")

Deireadh Fóghair—an t-ádh lá deas, an 7 a éilog air marthain. Tá na hoirdeanta ceana féin fuair fáda. Ní hionann sin agus an uair a bhíod rolar na gréine dóim. Músgailt roim pé a' teacht do cpi rsáiters na fuinneóige. Bíod go mbian. mo fúile forsaite congduiseann teolu. deact mo leaptan mé fuaisce ma deile faoi an gcuit. Cuile marthain bíonn pé 'na aighean roir mo úrpaect agus mo úrugaí—mipe go tium te, san amuis ac bápi mo fíróme a' fuirpeac (feapact an fapcónais) le péirteac an rséil a beir acu uata féin.

An marthain reo, ar éim ar bit, deallpúis loimneac óá utáinis trío an uopar mo éeann-ádhait domo úúipeact roim an uair ba éleactac uim. Níor éabair dom a beir as iompóó ar éile éaob; bíod an troilpe go teanntrápac a' leannhaint dom ó áit go háit mar námaro a' bheir buairde oim. faoi deireadh, le rpeipeacó feirge, fúir mé fuar ar mo leabair as cup mo éaipín fuam uaim leir an upéar rin go cor-na-leaptan.

Mar aigirín, tá fúm a ráó go mbuó tuar ar rcaro na h-icinne apuam féin éile éóipú ar éinn-beir éúim; námae ir uata rin fágar ar uceanga rinn-ne iapact na ramailt ir ionuúile aici.—Mar rin uúinn a ráó:—mettre son bonnet de travers—faoi úime gáar neimneac; jeter son bonnet par-dessus les moulins—beir san rpalpar ná náipe; avoir la tête près du bonnet—leir an té ar fuparfa feaps a cup air; 7c.

Pébe rséal é, o'éipis mé le teann feirge, agus mé as gabáil de mallaecta ar mo éomappain nuair d'áil leir an mócóipise agus claon le coislaó agam-ra. Seo é an éaoi atá uim san tuirgint agáinn go bfuil éile úream agus a mbéara féin a' ruidal leóbta. Tá copamlaect roir ar scúppai rinn-ne agus cúppai na cpiunne ro réir mar factar go pcolmae an trean traoşail—pé rin go raib éile éeo eile as capat éapt timéall upi. Samailt mar éeann acu rin ar éuieamap ruateantar ionnu éeana, feileann pí faoi látair: Tous les hommes ont la tête dans le même bonnet; mar a ééile, reat, ir uóis le uoime.

An t-éap reo éup mé, mar uubairt mé éeana, o'upéar mo éeann-ra an taob eile de mo feompin agus rpeacail mé mo gáaga amac ó'n rúra bí tium te agus rsáoi de rmuante ghuamóa as gabáil dom faoi éo mío-éomgápac 'r bíor éomappana. Mí amáin ó foin ní raib faice élamráin le uéanam 'na n-ágaró rúro a tápla oim. Tágaró a bfuimóir 'un coislaa agus bogairóir leóbta tréir músgailte uóbta. Ir deas nac mbínn uim féin éuar inpeo leir na néalta amáin agus leir na géalbam. Ac i bPápar ní feapann tava agus bíonn teile an traoşail as cuairgeat na gcinneamhail léite amail 'r óá mbuó feamainn iat réabta ó'n gcaipais: na tíste riao na loimgreaca at naé nglacann ac caipcealurocte amáin. Cé méat ceann-ágaró éasramhail a factar uom ran áilear reo ar fúo na reompa faoi flinn an tíge? Cé méat de éaipre—le cúpla lá—atá iméigte ar m' amáre go bpiac? Tá oream acu ar fán na mbeó ra

"AN BEIRNEAC."

Stianoealb]

[An Scoc.

rúille búille téirdear éapt faoi rsiúipre an puactanuir; oream eile faoi éuan na marb 'na ruan ríopparde as méar Dé.

Tá Peapap, clúdaigteoir na leabair, ar a bfuir. 'Na úime ann féin o'fan pé san gaoita san cáipre: caillead é ra gcaoi ar mar pé. Níor éailt é a éup aonúime as caomeat ná éompuis ceo ar bit ra paşail reo. Ní raib ann ac gur líonad uóga ra reitig agus go raib reompa roiam faoi bun na plinne ra trráro-baile pagáinn-ne. Sin é bfuil reitig as mo éomappain nua air le cúpla lá.

Dionta na fíunne, (ó tápla anoir mo éois cupa i leirpó mar éomluatop éall abuit mo éaipín,) uíonta na fíunne mar uerum, an éomappa nua reo, bíod 'r gur mócóip ro móir é ro mo éuro-pe leirge, níor luşaroe 'na feap fíuntae é. Iomépuis éeann pé an t-anpó ra gcaoi nac n-iomépuis éeann ac fíor deagán rós an traoşail—go meirpeac macánta.

An a fion rin, ir uanaşpac a o'féac a éinneamhaint leir. Níl i fean Seopur ac poépac fip. I leabair láime leir bí mumméille cuairgste; ón uéileatóip táimis a éop éle agus uéanam pé an ceann deap a rpeacailt leir ar éigin; ac o'inteóim na uúioabó rin bí cumpardeact éúin épordeamhail air. A' bpeactnú air éo

ruamneac rearmac 'r o'féac pé, agus as éirteact le comépuime a gúoir a raib mar uéapfa fuam an émealtuir ann, b'feicear uuit go raib iomlán an anama ra gcuimóac leir-épeactta. Tá an uún deagán uonugste, mar uéipeat rean Seopur, ac tá an fúipeann ar feabap. So uéapbta ní liactatge uair a éuimníşim ar an uéag-úime reo, nac amlaró ir mo reat iomari-uúşim oim féin an éaoi a raib mé as gabáil de mallaecta air nuair a múrgail mé.

Ir gnár linn an émeat rin éúil-éaint' ar ar gcomappain a gúacó ro péiró ar fao. Uair linn nac uócar an méat uopó rún nac uceagann ó éporde; agus le n-ar mbeiteamnap roéar pápta maítear uon feacat nac rpoíceann rcaro an gúioia. Ac ceall nac bfuil claon ar bit eapramn agus uoime eile san bacat le peacta uúşó? I gceann éuig-na-ugníom: nac mbíonn éuig foilamhanta na huprame i gceir as uoime. Nac ceapt uúime go gcuirdeomur leóbta reo go huile atá faoi aon rpeir linn—i ngníom, agus i mian éo maít? Nár ceapt go mbéamur le éinne-maint éile úime mar uéamur le uúis a gcuirpeamur feap plán léite? Ní leor ro uoime san uócar a uéanam uá ééile: catfe riao rpeirín cuirdeacan le ééile, catfe riao éion a beir acu ar a réile. Deannú an Phápa—urbi et orbi—buó éeapt é beir 'na gáir ríopparde ó éúile éporde. Callaect a éabairt uon té nac ucuilleann, éioş gur faoi ro éúil-fiacail nó ar an toirp féin, ir tapcuirne é ar an áro-act uoan le ar cuirpeat cumann na n-anam ar bun agus a uéus Cpirore An Chapéannaect mar éaom-amn air.

Uuail na rsiúpail rin fúm éóir bí mé as cup oim, agus éeap mé go mbat é ceapt Sean tSeopur leóir-gníom a uéanam leir. I n-éipe an uopó rún a táimis go cobann buó ceapt uom épuó ríoléapta éabairt uó ar mo éumaim. Moúis mé épónán iréis a buil pé. San amípeap, tá pé as obair: catfe mé beir i uopac le uéag éomappanaect, agus mo éeao éuairt a éabairt air.

A h-óct a élog ar marthain. Tápla mé ar fean Seopur ag-á n-a binnpe, laimpín uéatais mar flige roilpe aige, san tava temeat (éioş go raib an fuact ann éeana féin) agus cláir gápa leabair aige uá ngléar. Bí lumneos uáite aige uá gabail uó féin. Có luat 'r o'orgail mé an uopar táimis ácar agus ionşantar air agus labair pé:—"Ó tura atá agam ann! Tar irteact. Níor éeap mé go raib tú 'ro mócóip éo maít rin. Rinne mé mo éantapeact a máolú; bí leirg oim ro uúipeact."

Toşá fip! éóir bí mipe uá éup 'uúis uabail, bí cúpam appan fúm! U'atpúis rin m'icimn agus o'fáitcis mé mar éomappain roime éo cláit rin gur uos mé an éporde ann.

"Uar riao! Tá a éopamlaect opt gur épioparoe maít tú," appa reirean de gúor épordeamhail an traoşóipra agus as cup amac a láime éugam. "Níl aon gúaoi agam ar úream a mbíonn póipre an áiléir 'na éóramn típe acu agus gúioir mar Copaca le n-a gcomappana. Nuair a gúioir uoime úpáru uen aer éeaoia agus nuair a bíor an rlapaipeact éeaoia éainte ar bun aca. . . Suiró mpin, a éomappa éporde, mar uirpe leat mé uá ráó. Ac amáin, faimc an rcol

naé bhfuil air aé trí cora: caite an deas
toil tui i n-ait an éadarna cinn."

"Déarfaimh sup paróiphear san samne i
mpeo," arsa mé féin.

"An deas toil! Sead uairte," arsa
Seofur. "Sin ar fás mo máthair agam
asur meapaim na fásad oisrúeacé ríor
feairi as mac máthair ariam. Sa mbatairí
féin tugaróir an fear fiúntac pártá (al.
an ríolós pártá) oim.

"Cait tupa real ran arim?"

"Sa tríoimé ponn de'n oisrúeacé le
lunn na Poblaéca; asur 'na uairt rim pa
ngáirí ar fear an pabairta. Bí mé i
Semmaper asur Uatarrú, éo maic 'r uá
nóearaimh go raib mé as cliaibán asur as
epócar ar nglóir."

Dhpeachuis mé air go hiongantacé.

"Asur cé'n aoir a bí tú le linn
Semmaper?"

"Mar beinn i noáil le éúis bliatna
deas," arsa reirean.

"Asur táimis raigóirpact le u'incinn éo
hós rin?"

Ní dhionglóirí mar deapfa bí ann. Dinn
as obair a uéanamh bpeagán san cummú
asam go mbead tava eile a ceartail ó'n
bhfranc tair élaip cáipleire, áilleacáin,
asur spéicpe. Ad bí rean uncail
asam i Uincenner a uéiróinn corri uair ar
cuairt aise. Sean unuóir ó Phontenoi:
fear ar mo nóir féin ad fear clirpe a
múmpéad ríor a ngnóca uo maragáil.
Páirt uá mío-áó, ip coramail naé raib tui
'un cinn as tuatai pa n-am rin le sail asur
sual pa comáint. M'uncail a punne reipóir a
uáirpáó pponra ué faoi an bhfeair Cile
(l'autre), táimis ré amac 'na leat-leif-
teanant lom. Uá bpeicéad é i n-éiréad
raigóirpá le eipir San Laoirig, cor ériamh
air, fearos síléigal asur cumparúeacé
cumapacé. Bí as caint ar uéalba
na rean laoc i Uerrailter asur púar 'na
ngáirig."

Ní raib cuairt uá uéugaimh air naé
nóearpáó ré puóat liom u'fanpáó in
m'incinn. Ad lá amáin tápla go raib ré
uá púe amac 'r amac."

"A Shearom," arsa reirean bhfuil fíor
asac céaró tá ar riubal as coraimh na
cúpe?"

"Níl fíor rin asam, a leifteanaint,"
arsa mire.

"Ó u'óile," ar reirean, "tá ar uóir i
uóeannta."

"Ní go baileac a tuis mé, ad corpuigéad
mé ar éaoi eicéint."

"U'féirí," ar reirean as cup láim ar
mo gualamh, "nár rmuaimis tú ariam
céaró é ar uóir. Sí gac'ar a bhfuil tairt
timéacall opt í, gac'ar ar éúis asur ar
éúis tú, gac'ar ar gáirúis tú ariam. An
limpéarí reo feicear tú, na tigte, na
eraimh, na cailíní óga reo a uol an trlige
asur iao as gáirúe—rim iao ar uóir! An
uóigéad gñíor uo éoraint asur uo táirpáil,
an t-arán, ualgar uo páotair, uo bhiaépa
bél, uo speann asur uo gñuam a bualaó
fút mar gñoll ar uóime, na neite ip
cleacéad leat pa paógal—rim iao ar uóir!
An reompa beas a bpaac tú uo máthair ann
fadó, an cummne atá asac uiré-re, an éré
atá ór a cionn—rim iao ar uóir. Sí
u'ámair asur u'ánail i m'p gac áit.
Cummis asur comair tairt uuit féin, a míc
ó, uo uóigéacéatáil asur uo ualgar uo
gñáó asur uo gáó, uo meabair 'r u' áitne:
cup i sceann a céile iao asur ainn amáin
opca—ar uóir, fearó beap asac pa n-amm
rim!"

"Bí mé ar eip leir an mbíóúgáó asur
na uéúra móra le mo fúile."

"Á! tuisim" arsa mire ar a' coirp,
"Muirgean 'na móir-buóin, gíota ué'n
traoáil a gcuipéann Dia ar gcoirp asur ar
n-anam i sceann a céile ann."

"So uíreacé, a Shearom," arsan rean
traigóir. Naé uéuigéann tú mar an
gceatona cé'n éomaim atá aici oiraimh?"

"Opúit íce"! (Parbleu) aóeipim-re, "tá
éúile éomaim aici oiraimh mar támuo;
gñáó atá i sceirt."

(Leanfar uó).

an beirneacé.

An ealaíola leigir

II.—SÁ NGRÉIS.

Níor táimic ar an t-raoáil reo ariam,
póimé ná ó fóm, aicme uóime com clirpe,
com tuisríonacé, com gáirpúreacé, com
áirp-íntimneacé leir an gcine u'áitig an
Spéas mite bliatán póm aimpirí Críorpa.
Faoi an am rin uo punneacé ann an uáin
iongantacé rim—an t-úlliaó na raib cup
ríor ar Helén asur ar Scríoráó an Traoi.
Uuó é Nóméir uo punne é asur ar a fón
rim beir tairt asur cáil air ar puo an
uóimh go uéó. Nuair uo bí an Sapanacé
clutáimail Pope as tabairt comairle uo na
fíilí uóairp ré.

"Díor uáinta Nóméir asair mar deas-
fómplai a coróce

Dísi uá léigéam pa ló asur as
rmuameacé oirpa 'ran oróce."

San úlliaó tá tairt ar tamleaga a
leigéaróó créacéa na laoc a díorí gonta pa
tíor. Ceann ué na tam-leaga ran
Arctepíor a raib cáil com móir rin air sup
punneacé Dia ué ar báil. Uo pamúigéad
é asur Cuailte 'na láim aise asur nacaip-
nimé uá lúbaó féin tairt-timéacall uirp. Ó
fóm a leir ré Arctepíor Dia an leigir asur
riao an Cuailte asur an nácar-nimé a
comairpá.

Ó aimpirí Nóméir go uóir an réiméacé céat
bliatán R.A.C. U'fár an ealaíola leigir
go láirpí 'ran ngréis mar faoi an am rin
bí ar a laiéaróó reacé nloirpóileanna leigir
uá réúatíó intí. Bí ceann aca ar oileán
Cor asur ip ann uo puáó Ippocratéir ran
mbliatán 460 R.A.C. Bí a ácarí asur a
rean-ácarí pómé i na n-uóéuipí asur i na
nollamhna ran lolrcoil asur ba uata
u'fóglum ré féin a céirp. Uuó é
Ippocratéir an uóéuipí ba mó cáil uar mar
ariam asur bí an cáil rin tuillte aise.
Mar gñall ar an obair uo punne ré asur
ar na leabha uo reuóir ré asur com hea-
uáinta ip reuóir ré iao gáirpéacé 'ácarí
an leigir' ué.

Le na linn uo marí Depictér, an fear-
rtáic; Sócratéir, an fearlpaí; Tuero-uér,
an rtáirpé; Sófocléir asur Euripóéir, na
uamatóirpí; Pheróiar asur Phaxitelér, na
uéalbóirpí; Polígíotup asur Zeuxip, na
uatauóirpí. Ní raib ariam le céile i naon
tíir amáin an oirpéir rin fear oirpéar,
clutáimail. Uóirpáó, i uoauó an ama rin,
go raib "eraimh an éime uóime faoi bláé
iomlán." Bí Ippocratéir com móir asur
com maic le ceacéarí aca 'na bealacé féin.

Scríor Ippocratéir a lán leabair ar
leigear asur ar gac á uáin leir. Na
tuapargbála a tuis ré ar gáirpá asur ar a
gcomairpá níor fíit a páirpí ó fóm. Ip truaí
liom naé bhfuil áit asam annreo cup ríor
níor fíit asur níor eipimne a uéanamh ar
teapáca asur ar eacépa Ippocratéir. Ní
móir leabair móir le n-a céar a tabairt uó.
Adé cupim leir réo cóip ué'n móir a punne
ré. Díor íallac ar gac ualca i leigear i a
tabairt ar fear na gceatona bliatán go uóir
le góirp. Ní ar maic leir an leigear a
punneacé uéarpmat air.

móir ippocratéir.

Uar Apollo, an liaig, 7 uar Eapéulap 7
uair Uigeia 7 uair Panacea 7 uair na uéite
7 na bantóite uile móirísim go gcon-
uócaró mé, uo péir mo éumair 7 mo
bapamla, an móir 7 an congeall reo leanar
—An meap céatona uo uéir asam ar an
uóime a mím uóim an céirp reo ip tá asam
ar mo tuisrígíóirpí féin, mo éúir uo
póimnt leir 7 cabair 7 congnam uo tabairt
uó má bíonn gáó leir; an áirp céatona uo
beir asam ar a élanh ip uá mbuó iao mo
uóairpácaireacéa féin iao; an céirp reo uo
múnaó uóirí gan cáillí gan congeall má'r
maic leo a póglum; go uóirpáó mé
eóirp na céirp reo le bpaíar, le comráó
7 le éúile págar múnteacáir uo mo élanh
féin, uo élanh mo múnteuipí, 7 uo
uáitacé faoi gáirpá 7 faoi móir uo péir

uóigé an leigir 7 naé uóirpáó mé an
t-eóirp rin u'aoime eile.

Leanfar mé, uo péir mo éumair 7 mo
bapamla, an puáilú a céarpá a uéir ar
maic na n-ócar 7 traonfao ó gac a beaó
conuáirpéacé no uóigbálaé uóir.

Ní uóirpáó mé leigear marbúacé u'aoime
má iarpáir oim féin 7 ní comairpéuócaró mé
a leicéir 7 pa gcaoi céatona ní uóirpáó
mé puo uo mnaoi a éuipéacé uirpí Slincín
uo bpeir, adé le naomáic 7 le fíorí glame
cairpíó mé mo páoáil 7 cleacéaró mé mo
céirp.

Ní gáirpáir mé uóime a beaó an cloé
fuail as góilleamhaint oirpa adé páspáó mé
púó as na maigirpíuó atá cleacéaríge 'na
leicéir.

Síó ué ar bí tairt a ngáirpá mé ipreacé
ann páspáó ann ar maic na n-ócar 7
traonfao ó gac ainnbeap 7 ó gac truaí-
leacé 7 fóp ó mülleacé ban nó fear paóirpéacé
nó uóairpéacé.

Síó ué ar bí, as baint le mo céirp nó
san baint aise léite, a éim nó a éloirp i
pú páoáil an uóime náir céar tairt air
óp áirp ní fíoilpéuócaró mé é, má meapam
sup céar a leicéir rin uo congbáil faoi
pún.

Comfao ip comnigim an móir reo san
bhreacé go uóirpáir uóim mo páoáil uo
éaiteam uo ponapacé 7 mo céirp uo
éleacéacé go tairpéacé faoi meap as cáé uo
gñac; adé má éionntuigim 7 má bhupim an
móir reo ná díor ré amáir. T.B.

Széal

Bí fear ann, tairt. Cailteacé a bean
asur póp ré at-uair, mar punne na céatona
leir. Don mac amáin a bí aise leir an
gceat mnaoi, ad uéamh gñáó ar bí a bí
cailte uóir an mac reo asur a ceap-
nácarí.

Leac, le pómnt plúir cumilte air—caca
gñeóirpí mar uéat—a díorí pí uá tabairt,
trácnóna, asur é as iarpáir uéile na
h-oróce uirpí.

Leirge na mbreag a uéanamh, bí an
buacáilín boéc i n-omair na h-amléire—i
laige a bí ré as uol ó lá go lá—asur
fáirpíor an uóimh air focal a páó le-n
ácarí faoi ad amáin an paimnín beas reo:

"Fáirpíor! naé bhfuil
Mo leac ligte,
Mo cora nigte,
Sup mé 'mo éóirpáó."

Da mar rin a éuirp ré i gceúll uo'n ácarí
an puo a bí ar riubal.

Fuair an t-ácarí amac é, i n-uéirpéacé na
uála, asur maríar éuirp réirean rmaéc ar a
mnaoi céile uair rin amac, ní lá go maróim
é!

Sionnacé

An t-am úo i n-éipimh a mbíor na uóime
boécá as fáirpáí com maic leir na boic
móir cápla go raib fear boéc ann a
u'áitneacé' don póirp feola a leagatí pómé.
Fuair ré cupéacé lé uol éúis rúipéar móir
bí le uéir pa mbailé an oirpé áirpí reo.
Uóairp an buicléara, "cuppe mé éúis
púnt naé mbéir fíor aise cé an mair a
leagfar mire ma fíuónaire anoéc."

Táimis an oirpé asur leagatí an mair
bhreag gléarpa amac op comair an fíir bóicé.
Naé é a bí i uóeannta. Ní raib fíor aise
beirpé nó beó cé an póirp feola a bí ann.
Tuis ré ruar faoi uéirpéacé asur ré an focal
amáin a uóairpá ré—"uá fáó uá
uóirpéann an pionnacé beirpéar faoi uéirpé-
acé air!" Uuail fáirpíor é nuair éuala ré
an comluatáir as béicúic ip as páó—
"m'anam sup fíor uuit sup píora ué
pionnacé atá ann!"

Fuair an fear boéc a éúis púnt asur
rpaóat a cáil.

míceal ó conuáilín.

Seantraigé.

Fuairpéamair léirpéar ar "Seantraigé"
le cloé leabpáir ad níl rúige agaim uó an
mí reo. P.S.

(Craobh-Íosláirte de 101rsgoil Náirtúnta na hÉireann).

1. Tá cúppaí iomlána le páigil i gColáirte na hIolrgeoite, Sallim, i ngac
oáim léiginn oá mbaineann le Iolrgeoit Náiriúnta na hÉireann.
 2. Tugtar léigseachtaí (cúppaí iomlána) i nSaeóilge ar na h-aóbar léiginn
reo leanar:—Ríomaípeacht, Seanéar, Tráchtáil, Seilleagar, Tír-
Eoláirpeacht, rpl.
 3. Tairgseann Coláirte na hIolrgeoite, Sallim, Sgoláirpeachtaí ir piú
£2,500 gac bliadam.
- Cuirtear £1,000 i n-áiríoe gac bliadam le h-aóar Sgoláirpeachtaí
oo cáinteóirí Saeóilge ar an nSaeoltacht.
4. Tá gac caoi ašur veir aš maca-léiginn i gColáirte na hIolrgeoite,
Sallim, labairt na Saeóilge oo éleachtú taob ipriš ven gColáirte
ašur taob amuig.

Ἰὰς ἡμεῖς ἀγαθὴν ἐοίκαμεν ὅτι

meΔv̄RāηΔῑōe.

Innsean nua ar an sean sgéal.

Agus

Gráiméar na Gaedhilge.

Cuid 2 I. (Fá éadach, 7s. 6d.), tracht ar Urlabh-raidheacht (foghraigheacht) i gcoitcheann, agus ar chanamhna na Gaedhilge.

Mícheál O Máille. (2s.)

Iad uilig le fâghail ó

Cómhlucht Oideachais na hEireann

89, SRAID AN TALBOIDIGH,
BAILE ATHA CLIATH.

cumann urruðais cátrac
baile áta cliac.

4 SRÁID UACHTARAC UÍ CONAILL,
1 mbaile áta cliat.

Corb daingean le Cairéal na Ríog.
 Corb Saoréalac le Teathair na Tríon
 Corb ceann le don pleidín in an gcé
 Cumann Urruadair Cártaic de' Cluic.
 Connigmuir i nEirinn an t-áirgead,
 Dúo as Seán buirde mar a b'éar,
 Agus beir an t-áirgead oíann fearca,
 De ciall a beir asáinn aráon.

εὐδοκίῃ ἡ ἑὴν δόξαν
 παύειν ἄγχι λαβὼν.

SRÁID NA SIOPAÍ, 5AILLÍM.

Quine an bít a tseartuigeann "An
 Scoc" uairé no an maít leir fuasra a éirí
 aír, rsióbaú ré as an Stiúitóir
 Liam Ó Buacalla,
 Coláirte na hIolrcoile,
 Tailinn.

Mairead le Sác áobair ríghobta a tairdear
ra bpaídear cuirtear ríeála as
TOMÁS Ó MÁILLE,
Coláirte na hIolrsoile,
1 nSailim.

Τρίτο αν βροχτα - - 3/- τα μελιόδια.

„ „ „ - - 1/6 па leiծծւածաւ.

A n S T O C

DEIRE-FÓGHAIK, 1928.

Δη τ-ΟΙC 7 Δρ. ματ

Le tamall beag anur cloiscear agus léigear roinnt maic i staob laipar na h-Éireann 7 i staob na Sallúine go h-áiríro. Deas-rséalta a b'fior ann i ndiaidh an, rséalta a éiríear pimeáto opaim. Séalta truaíse ip ealtanaip b'fior ann r'saicti eile. "Ip pí-b'beas an lá é naé b'feictear rsamall uopéa eicín" a uopie-tear, r'na tíorta peo an éaoi ap b'it! Ní b'éanfaó muid iongantap mórán dá stáip-luigeaó go mbéaó cóip capaoite as ap muinntip de éionn timpirte nó rséala naé mbéaó neapc ap ac as Dia amáin. Ip nuair a éiríear puaf amaé naé cóip agus a mbíonn neapc uaoonna opéú peaó éigear an féars opaim agus éipúeamuid mífárcá.

Tá oráinn fa gcéad uol ríor tagairt a déanamh don gálra a buail muinntir boct meall-borua Conamara le goirte. Ní h-é an céad uair a raib call againn le comhórón a déanamh le muinntir an limistéir údán, agus an ruid ir uathbairge, ní fearad muid naé mbéiró call le'n a leicero ahip. Nílea muid ar an mbaramail sup ceapc muinntir na Gaeltácta ar éadán o'aircniú ar an tír rin ir buai toib; ní hí ar mbaramail supb é Conamara an tír ir mte 7 ir boicte uari éap Dia. Agus maroir leir an tream údán a éuirear leirs ir tuisall i leic áitpeadaé na tíre rin, réapc uerpear muid leobéa naé tuisgeann riao an rseál éor ar dié, rin, nó tá riao mí-macánta nó leactpomaé. Féatcar rseál na tíre reo reo uo leigear, féatcar raozal na nGaetó-iltseóiní náóurca reo o'féadarú, féatcar eagar 7 bail ir fearir uo éur ar córar geileagair na tíre. Ac ní déanar é, san cadair—cadair aiprio agus oirdeair! Tá'r as lué ceannair na tíre an méro rin éana. Tuise i n-ainm Dé 7 Muir naé déantar beapc oá réir? Den éine daonna ar a luigeat reat muinntir na Gaeltácta, daome a cruéigeat as Dia 7 a bfuil anam iontú! Ir boé é a gcár agus san aon neapc acab aip. Naé ualgar comháonnaécta oráinn é tigeaéct oá bpoiréme? Agus 'na úiaró rin, naé Gaetóil iao, plúr clanna éireann, a páruis uiceall clann éromuil agus an tiabail; a baim amaé, sió sup ar éisim é, an ceann ab'fearir ar goira ir gairbe, a pinne tpoio ríopparóe leir na céatca bliadán i n-ágaró náóurpe riaoáine oitbéapaise san gléar san úirleir. O'féatparóe Conamara uo éur amaé 'na tír cóm h-áluinn fargamail clúctmar le uer-éipc Co. Áta Cliaé nó Cill Mantain. Mar cruéú so b'féatparóe, b'pactnuigtear ar

"Inveit Loise" 'naice Rormuc nó ar
 "Crumglinn Loise" i gCoir-Fairise
 agus na h-áiteacha eile mar iad. D'éadó
 faoi é an tír a déanamh paróidh toiscamail
 com maí. Mar cheir ar an méio rin
 bpeacthuítear ar an talamh atá i feilb luí
 an h-áitea-gill. Féadotar OROC-SAOŠAL
 na saelatacta do leigheas. Tá
 beagán a déanamh éana. Ac déantar an
 obair go ceart, go críochnamail agus déan-
 tar go luí i. Cuirtear cun na h-oibre
 go tuáiricteas agus i n-áiríu, mar funneas
 le rseini na Sionainne cuir i scáir 7 le
 rseimeanna na bheil cóm h-ionmolta.

AN T-1ARN-ÜÖČAR.

Tá pé 'na rígeala go bfuiltear leir an
larn-bóchar túbalta anois do bhréaó agus
ceann pingil do cup 'na áit! Deir lué
Sciúrta na n-larn-bóirte go ticiopa pé
leobta an treibhíir a feabair com mór pin
ir go mbéir riao i n-ion 50% eairr ir bárr
tráctála iomáir le coir an méio iomáir-
tear fao: láchar. Má'r fíoir reo, tuise nar
dearad an t-aírr pin ar bóirte eile ir mó
a bfuil call leir an aírú? Ní
ceirtear caint lué ríurta na n-larn-
bóirte. Táchar ann a veirtear sup túb le
tream áiríro ra tír a raib ceannar ir
comáct le faoa an lá acab, Sallim i
Connaéta i scoitcéann a veit a tigeáct ún
torais, agus as iarraíro a sceairt a baint
amao ra ríogal agus i scúrraí an Náiríun,
agus sup 'in an t-úiríar atá leir an
iarráct. Pé'r bit ríeal é, tá lué gnóta
an larráir an-mí-fárra le cainsean nua
lué ceannar na n-larn-bóirte. Tá
ríoiríste acab fóto a fearam go láiríir i
n-aírríro an fáltanair. Da éoir do muinntir
na n-Éireann uile cabrí leob mar tá'r as
Dia naé ceirt páirírteac í nó ceirt cúise
ac ceirt a bamear le lear agus ríomáct
an náiríun uile.

ΔΗ ΤΑΙΥΘΕΔΡΟ.

Tá Tairbhearc na Saitlínne curtha ar bun
 agus curtha ar bun go maí. Níl iongantár
 ann ach an méir oibhre a rinneadh leis an
 Tairbhearc céadna taobh istigh don ádair
 beag a éiríodh é ó tairbhearc le céile an
 céad uair 'na taobh. Bí ar an gcoirre
 beag a bí i mbun na h-oibhre "pléibte a
 leasán 7 fáirimisí a tócaile" faoi go raib
 ríad i n-ionn a raib ar intinn acab do éir
 'na gníomh. Rinne an coirre rin a gcion 7
 rinne raib go maí é.

Ad ir beas 'na tiaró rin, t'féatfaó an
 coirve a déanam meirfeac cporóeamiaé,
 uépraéc ir congnam na sciaiaí nó na
 n-airteoirí a otus riao cuirfeató óóib
 tigeaéc i scabair oréú! Cpuéuig na
 cliaiaí rin so toéca. Bí riao uáirpib ó
 topaé. Ba é páp-léirpúacán "Diamuio 7
 Spáinne" le cúis oróceannra topaó a
 scuir oibpe rin. Táimicéar ar 'cuile
 céaró ton típ a bpeactnú ar an upáma.
 Cuáócar uile abaille so pí-párta. Tá an
 paógal fóólaé buídeac ón a scporibe ve
 Coirve an Tairbóearc, ve na cliaiaí
 uépraécra clirpe a léirpib an upáma 7 fóp
 ve luéc a múinte. Ócáto ptaipeamail a bí
 ann nuair a n-orplaó Tairbóearc na Sail-
 lime. Má'r le Dia, bíró baint móp as an
 Tairbóearc rin le ptaip aicbéócame na
 Saéóilge fearra.

να κύρσαι.

Tugamar rsiúro timéall Saeltaéta na
Sailtine an lá éana. Cárteamar real rna
h-áiteáa a raib Cúppai Samparó iontu. Ní
fuaimeamar 'n-aon áit ac an veag-rséal 7
an veag-tuairg. Rinne na muinteóirí
obair maíe táirbeac le linn na gcúppai.
Deirtear gur fearr í bfeao an obair a punne
riao i mbliana ná mar punne riao riam
éana. Ní h-aon iongantar é rin ar n-óig.
Matuir leir na daoine ósa a táimic ar
cúppai ann táitnig riato so móir leir an
muintirí a raib riato a cur fúta leob. Bí
riato lásaó romneanta, seál-áirpeac, ásur
ir fada le muintirí na Saeltaéta so otise
riato aríir. So otise riato aríir gurbeamuro
raó Dé ir péan opéú uile, roir muinteóirí 7
rsoláirí.

micéal ó connláin.
a énuarais.

An Luib—A Sluige Beata

Is féidir túrghnaí a déanamh le fíor a fásail cé meá uirge a ríaoiltear éirí aon billeois amháin de shár 7 tuairim maic a beir agamh cé meá a cóirpúigear éirí éirinn móir billeógaí fa ló.

CUMMTAS AR AN BFOIRNE SEO.

(Searbhurser).

nóimín sréine $3\frac{1}{2}$ ar aithe 5,600 oirleis ceat-painnaí ipna billeóga: pionta fa ló.

ACRA SABÁISTE : 2 milliún lícín fa páite.

Nuair iméigear an t-uirge nó éapair ar na billeóga cur i scár lé tear mór, tuiteann ríao faon (i. plabcan ríao) agus ní tís leó a n-obair a déanamh.

Caitéir an tur a beir i n-ion sréim a éinneál ipcís ar a uócam den uirge, agus bacat a cur leir má bíonn ré as iméact ar po érean.

Is féidir fa sceat áit na mion-puill a uúnaó.

(1) Agus san iao a beir orghailte ac nuair tá teannar fa mbilleóis, agus neart uirge dá éinneál leir ón talamh.

Cornuigeann an tur é féin ar bealaí eile com maic.

(2) Bíonn éiriceann tanat céipeac taob amuis ar fupmór na mbilleóis ipna tíorpa reo, nac leigirí an t-uirge amac, agus níl aon bealaí amac aise annpin ac tíro na mion-puill, nac n-orghócar ac nuair tá call leir.

(3) Bíonn billeóga cur de na turpaí a mbíonn uirge san ina uóiméall clúingte pre éite lé pbeaca beaga mine, lé na scorpaint ó'n tíorpaí, agus freirín bíonn na mionpuill ríor i sclaireanna beaga cur i scár ar an bfeap, agus an bfeap. Bíonn billeóga mar reo i n-ion filleat ipceac opca féin agus ríor imleap taireamail a uéanamh uóib féin.

(4) Lagúigear an billeóis ar fao mar a mbí neart uirge a' teact cuig an tur, agus ní tíorparó bairi maic air uá uirgearbaró. Tá turpaí ann a éall a scuro billeóis ar fao, agus nac b'fuil lé feiceál anoir ac a pian: Somplai an bpurglac, an cabrap, an colghrúim (Butcher's Broom).

Tá uirge puactanaí

(1) leir an tur a éinneál teann.

(2) Lé an éinneál fuarúighe.

(3) Lé so uóaiméócar na neite palanra ar an talamh so uó na billeóga ipna ríu ac a so ríorúighe a' cóirpúighe éirí an tur.

Ní fárraó agus ní méatúeac aon éuro den tur san teannar. Méatúigear san uile éeallán ar féin, nuair a ríntear agus nuair a cóirpúigear teann é le tiocáirte an trús atá ipcís ann. Ball ar bit atá bog san aon taca ann féin ar nó na billeóis, ip é an teannar reo atá ip na ceallán a cóirpúigear teann an ball so léir, agus ip nuair a téipear an tiocáirte u'uirgearbaró uirge a plabcar an billeóis faon. Mar a scéatna mórán atá an rseal as sac ball eile den tur, so mór-mór ip na turpaí nac mbíonn ac ip beagán aómaro ionnta.

Ní oirpéacat an tur san é éinneál fuarúighe, agus uéanamh an ríu (rrean) uirge é reo. Nuair atá sluaireact an uirge faoi rmaic as an tur ní tís leir an tur a fuaró nó éapair as iméact ma fáil uó ar na billeóga.

Ní beac a éuro aóbar beata so hionlán as an tur u'uirgearbaró na neite palanra. oileamhant.

Tá an tur slar i n-ion a éuro beata féin a uéanamh. Sin é an fá a bfuil ré neam rpleatoc éar uóime nó beiríbeac, agus táimíone faoi éomaom aise de bús supb é a shíor ar mbeata uóime freirín.

Is ip na billeóga ip mó shítear an obair reo. Tá uac-córpáim le fáil ip sac luib agus ip ionta éineál acu atá ann.

Is ionnta a bíor na uacanna atá lé feiceál ip na blácanna agus ip sac ball uacúighe eile.

Ac ip iao na uac-córpáim slara ip

tábaeacáighe uóib ar fao. Tábar ip lé fáil fa scuro slar den luib.

Tá ré ar éumap na nslar-córpáim reo an bús atá i puíne na sréine a oirpú, agus nuair tábar i lácar atá an tur i n-ion a beata a uéanamh uó féin faoi éionéur an troluir.

Uéantar puíne na ríale i scóirge na billeóis de shár. Uéantar é ar uirge agus carbon uí-oxíto. Is féidir leir an tur an puíne a áirí agus ríale a uéanamh re, nó an ríale a áirí ar air ina puíne re reir mar éirpócar ré.

Tá an puíne ro-leagta, agus ip féidir é a cóirpúighe ón mbilleóis so uó aon éirge eile na bfuil ré as tearcáil.

Nuair nac mbíonn ré a' tearcáil fanann ré i uóirge ina sháinneaca ríalece.

Nuair a bíor an puíne uá uéanamh fa mbilleóis ríaoiltear amac cur den oxuigim nuair éagar coimearís céimigaeacta ríor an carbon uí-oxíto agus an t-uirge.

Tá oxuigim i lácar fa éaon éeann aca ip.

Seo é a éinneall:

$6\text{ CO}_2 \times 6\text{ H}_2\text{O} : \text{CO H}_{12} \text{ O}_6 \times 6 \text{ O}_2$

Is mar seall ar ip atá an tur slar i n-ion aer atá caite a úrú arí. Slacann ré ipceac an Carbon uí-oxíto atá ann uéanamh ré biat re, agus i pú na hoirpe reo, ríaoiltear an Oxuigim, ac cóirpúigear sréim ar an scarbon.

Ní féidir, mar uóirpáí éeana, éreac a uéanam ac faoi éionéur an troluir. Tá fíor so bfuil an tur as anáú Oxuigim agus as leigear amac Carbon uí-oxíto ar nó an uóime nó amhíre, i scóimíre. Fao ip tá ré fa uóirpáir ip féidir an fíoríne reo a éabair fá uéara (an túrghnaí a éarabáim ip uóimn) ac pá lá nuair tá an obair eile ar puibál aise ní féidir, mar seall ar an Oxuigim atá uá ríaoileat amac.

Is fuparfa taipbáim so bfuil polur puactanaí lé ríale a uéanam fa mbilleóis.

Cuirtear billeóga fa uóirpáir so n-iméighe an ríale arca. Uéarbhúigear reo má baintear an uac slar ar ceann aca agus íoín a uóirpéat ar. Má tá ríale i lácar tíorparó uá uóirpáir fan áit a bfuil ré.

Nuair tábar san ríale, cuirtear faoi éionéur an troluir arí iao, ac siocai beaga a éinneál ón polur lé clúat éatíom eicín—páirpéar tuig nó sléar eicín mar ip.

I scéann tamail, má uóirpéar íoín arí ar billeóis aca, u'éir an uac slar a baint ar, feicfeap so bfuil ríale i lácar i scuro ar bit re a bí faoi 'n polur.

Ní beiró ré i lácar i scuro ar bit a bí fa uóirpáir. Is féidir ríoríob ar billeóis má searbhcar focal ar an bpáirpéar.

(Leapar uó).

S. níc cóirpáola.

Du éarac uá sac searbhúigear i mOile áca Clac san aon arán uó éeannac

ac

Aran

ui

Cinneide

an t-ARÁN IS FEARR UÁ NÓÉANTAR

124 SO UÓ 131 SRÁIU PÁRNEILL

Agur

bacús naomh pátráis.

baile áca clac.

Suáin—3141.

Sgeal an mí-áó

Is beirte uéarbhácar ann fao. Is fear acú an-paróir agus fear eile an-boct. Ní raib aon élann as an bfeap paróir 7 bí ruar le uá-réas as an bfeap boct. Ní raib ríge ar bit aise léna uóigáil. Is uóime eile éolmne as an mnaoi leir an uá-réas, agus buail náipe é agus uóirpéac ré so scuirpéat ré sléar báir ar féin nuair nac raib aon ríge aise léna uóigáil. Tus ré leir clac agus cuat ré éun a' pórcais fá uéim clac monaó. Is ríat leir agus cuat ré ipceac ip an mbogac. Seáir ré ríat éar timceall. U'fás ré taob den ríat san a searbhac agus púll ré anonn timceall i agus éorais ré as capat puill ríte. Nuair a bí an poll uéanta ráac uóimn aise le é féin a éur i bfeac ann cuat ré ríor ann agus uéarac ré ór a éion agus éonac ré fear i na fearam ar bpuac an puill. U'fáirpúighe an fear re tuise a raib ré as uéanam an puill. Uóirpéac ré so raib an mí-áó as puibál leir agus so searbhac ré sléar báir a éur ar féin. Uóirpéac an fear a bí as uéanam an puill pu éicint leir an bfeap eile. Uóirpéac an fear leir an poll a uéanam com mór ip so mbeac áit aise féin ann com maic. U'fáirpúighe an fear a bí as uéanam an puill cé hé féin.

"Míre an mí-áó," ar reirpéan, "sur tá mé as puibál leatra ó rúat uó agus beiró mé leat i scóir uó báir."

"Oile, sac anuar anoir so bfeice mé an bfuil ré ráac mór agamh beirte."

Cuat an mí-áó ríor; éamís an fear anoir agus éompuighe ré an ríat anuar ar an mí-áó.

"Fan éura annpin agus tá uó ríat uamre."

Líon ré an clac monaó agus u'íméighe abate. Nuair a bí ré as uó clac clac, ríor bpuac den clac leir agus fuar ré pota óir ann.

Nuair a éamís ré abate cuat ré ruar éun a' éreompa leir an slac monaó 7 u'fáirpúighe a éan re tuise ar tus ré an móim ruar éun an éreompa.

"Uí uó éor," ar reirpéan leir an mnaoi, "fuair mé pota óir ac ná leig oir féin é le uóime ar bit."

Tus ré leir clac lá ar na bárac 7 cuat ré so uó an báile mór 7 tus ualac éile ríor a bí as tearcáil uaró. Éumínghe ré na cóirpáir uilís agus bí fearta mór acú.

Cuat rseal amac so bpuar ré aiseac ar nó éicim agus éumínghe éan an uéarbhácar paróir supb é a fear féin a bí as tabairt an aigíro uó. Éamís rí so teac an fíor boict faoi so raib ré as éirge com paróir ná soe'n éaol a raib ríao as éirge com paróir. U'innir éan an fíor boict uó so raib an mí-áó as puibál le'n a fear féin ó rúat é ac éur ré an mí-áó i bpoll éar fa mbogac agus fuar ré pota óir as tígeact abate uó.

T'íméighe éan an fíor paróir amac agus uóirpéac rí nac mbeac ré i bfeac so leigear rí anoir an mí-áó i na uíarí aríre. Cuat rí so uó an áit i na raib an mí-áó curca agus éois rí an ríat 7 uóirpéac rí.

"Sag anoir a uóime boict 7 lean aríre é."

"So éimín ní leapa mé," arpa'n mí-áó, "bí mé ráac fao as puibál leir an uóime boict ip ac beiró mé as puibál leatra anoir so uó uair uó báir."

Nuair a u'éirpúighe an éan paróir ar marom éamís an maor ipceac aicí agus uóirpéac ré so raib an méro eallac a bí aicí marb ó oiróe agus ní raib an t-áó oppa ar ip amac agus u'éirpúighe uó fear boict an uéarbhácar paróir a éigáil an éuro eile uá fáigáil.

(Círoé).

BRISÍO NÍ SACÁIN.

Dubloé, Saot Sáile.

Déat an áca.

Co. mungé.

